

⁷² Сарбей В. Г. Національне відродження України. Київ: Альтернативи, 1999. С. 265–266. (Україна крізь віки. Т. 9).

⁷³ Історія України / заг. ред. В. А. Смолія. Навчальний посібник. Київ : Альтернативи, 2002. С. 169.

⁷⁴ Єкельчик С. Історія України: народження модерної нації; авториз. пер. з англ. А. Цимбал. Київ : Laurus, 2011. С. 84.

⁷⁵ Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX–XX ст. : [Навч. посібник для учнів гуманіст. гімназій, ліцеїв, студентів іст. фак. вузів, вчителів]. Київ : Генеза, 1996. С. 93.

Oleksandr Fed'kov. Is there such party? (historiography notes from the history of the Ukrainian Social Democratic Union. *The article deals with the historiography of the Ukrainian Social Democratic Union – a political community, which in the early twentieth century had considerable influence on the workers and peasants of most Ukrainian provinces of Romaniv empire and the adjacent territories of Belarus and Moldova. For over a century the Union has been a subject of scientific research and among the most studied aspects of the history of this community is its activity aimed at organizing the struggle of peasants and rural workers in the revolution of 1905–1907 and determination of its place in the social relations of that time. Having analyzed some scientific works we revealed their estimations of place and role of this Marxist organization in party-political movement. The vast majority of researchers (A. Zhuk, V. Doroshenko, D. Doroshenko, S. Yefremov, A. Hermaize, V. Holovchenko, S. Naumov, P. Shmorgun etc.) considered the Union as an integral part of the Russian Marxist party. However, some researchers (L. Ivanov, H. Kasianov, P. Fedenko) wrongly use the term «party» to denote this regional union of RSDRP. Therefore, researchers generally give a negative answer to the question put in the title of this article: in the early twentieth century there was no such a political party as the Union, instead there was acting an important organization of the Russian Social Democratic Labor Party.*

Key words: *Ukrainian Social Democratic Union of RSDRP, historiography, party, union of RSDRP.*

Отримано: 10.06.2017 р.

УДК 94(477) (092):929.5

Ольга Комарова

МАЛОВІДОМІ ДЖЕРЕЛА У ВИВЧЕННІ ШЛЯХЕТСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ РОДИНИ ДОМАНИЦЬКИХ (ВІДОМОСТІ З ГЕРБОВНИКІВ ТА РОЗПISУ ПОКОЛІНЬ)

Ольга Комарова. Маловідомі джерела у вивченні шляхетського походження родини Доманицьких (відомості з гербовників та розпису поколінь). У

статті висвітлені новознайдені автором писемні джерела щодо шляхетського походження відомого українського священницького роду Доманицьких. Вперше в українській історіографії проаналізовані особливості розпису поколінь за назвою «Родовід прізвища Доманицьких» (1901) авторства відомого історика, текстолога, літературознавця, кооператора і видавця Василя Миколайовича Доманицького (1877–1910). Досліджена інформація новознайденого документу проаналізована та доповнена даними з польських гербовників XIX ст., які підтверджують шляхетське походження родини і розкривають нові деталі про невідомих дотепер далеких предків Доманицьких. Поколінний розпис, що вийшов друком на початку XX ст. у Києві, зберігається нині у фондах Російської національної бібліотеки в м. Санкт-Петербург. Донедавна джерело залишалося невідомим для дослідників життя та діяльності представників знаменитої родини.

Ключові слова: Василь Доманицький, родовід, розпис поколінь, генеалогічне дерево, польські гербовники, історичне джерело, шляхетне походження, священницька родина.

Ольга Комарова. Малоизвестные источники в изучении благородного происхождения рода Доманицких (сведения с гербовники и описи поколений). В статье освещены новонайденные автором письменные источники о благородном происхождении известного украинского священнического рода Доманицких. Впервые в украинской историографии проанализированы особенности описей поколений под названием «Родословная фамилии Доманицких» (1901), которую составил известный историк, текстолог, литературовед, кооператор и издатель Василий Николаевич Доманицкий (1877–1910). Исследованная информация новообретенного документа дополнена данными из польских гербовников XIX в., которые подтверждают благородное происхождение семьи и раскрывают новые детали о неизвестных до сих пор далеких предках Доманицких. Описание поколений, изданная в Киеве в начале XX в., хранится ныне в фондах Российской национальной библиотеки в г. Санкт-Петербург. До недавнего времени источник оставался неизвестным для исследователей жизни и деятельности представителей знаменитой семьи.

Ключевые слова: Василий Доманицкий, родословная, опись поколений, генеалогическое дерево, польские гербовники, исторический источник, благородное происхождение, священническая семья.

Українська історична наука потребує детальної реконструкції портретів відомих родин, представники яких були ключовими постаттями подій періоду українського національного відродження кінця XVIII – перших десятиліть XX ст. Історія українських спадкоємців привілейованих груп населення Великого князівства Литовського, які невдовзі ввійшли до польської шляхти, проливає світло на соціальні трансформації, які відбувалися на теренах українських земель впродовж кількох століть. Генеалогія знатних родин через їх територіальну мобільність належить до кола складних дослідницьких проблем. Часті переїзди

шляхтичів створили певні неточності у прізвищах та іменах внаслідок неадекватних перекладів у зв'язку з веденням діловодства паралельно руською і польською мовами. Лише прізвище Доманицьких має більше трьох варіацій у польській транслітерації.

Поганий стан збереженості актових документів в архівосховищах та свідоме приховування або знищення документів про знатне походження предків у радянський період теж стають на заваді відновлення історії відомих родин. Тому для достовірного дослідження походження родини Доманицьких було важливо залучити відомості зі збережених гербовників польської шляхти Северина Урускі¹ та Пьотра Налеч-Малаховського² для співставлення з інформацією «Родоводу прізвища Доманицьких» (1901) (далі «Родовід» – О. К.)³. Цей генеалогічний поколінний розпис зберігається нині у фондах Російської національної бібліотеки м. Санкт-Петербургу і донедавна залишався невідомим для інших фахівців цього питання⁴.

Проблема є актуальною, адже опрацьовані автором генеалогічні джерела суттєво доповнюють і подекуди спростовують висновки попередніх досліджень походження родини О. Дучимінської⁵, В. Качкана⁶, Н. Токар⁷, Л. Кузьменко⁸, А. Болабольшенка⁹, В. Мицика¹⁰, В. Поліщука¹¹, О. Рутковської¹² та ін. Для відтворення чинників міграції дрібних шляхтичів Доманицьких з територій Волині на Київщину у сер. XVII ст. автором розглянуті та монографії сучасних українських¹³ та зарубіжних дослідників¹⁴, присвячені, адміністративному устрою, соціальному та релігійному життю шляхти Київщини, Волині і Брацлавщини досліджуваного періоду.

Введення в науковий обіг недосліджених джерел, що стосуються генеалогії родини Доманицьких. Для досягнення мети автор поставив такі завдання: з'ясувати історію та обставини створення «Родоводу» В. Доманицького; висвітлити особливості генеалогічного видання, показати його зв'язок з опублікованими гербовниками польської шляхти; з'ясувати можливості використання цього комплексу генеалогічних документів для розкриття інших аспектів, суміжних з питаннями геральдики.

У кінці XVI ст. населення північних та західних земель колишньої Литовської держави почали все більше приваблювати українські землі Наддніпрянщини. Життя на пограниччі з Брацлавщиною та Київщиною диктувало певну невизначеність адміністративно-територіального устрою¹⁵. Рядова шляхта, позбувшись тягара військової повинності, відчула суттєве матеріальне полегшення, але водночас непомітно втрачала зв'язок із територіями, до яких була прикріплена¹⁶.

На прикладі Доманицьких бачимо, як вони у цей період переходять з військового стану у духовенство¹⁷. На рубежі XVII–XVIII ст. уніатська церква поступово утвердилася та теренах Волині, Полісся, Галичини, Київщини та Поділля¹⁸. Унія посприяла значному переселенню жителів тогочасних білоруських земель до південних воєводств¹⁹. У «Актах Південно-Західної Росії» (далі –

АЮЗР) зазначено, що серед переселенців Наддніпрянщини було чимало корінних польських панів з воєводств та білоруської (руської) шляхти. На 1765 р. слобода Колодисте, майбутня колиска священницького роду Доманицьких, належала польському пану Александру Валецькому за правом, наданим звенигородським старостою Солтикою. Поселення нараховувало 46 слобожан²⁰. У 1797 р. за новим адміністративним поділом²¹ її землі відійшло до Звенигородського повіту Київської губернії.

У Речі Посполитій православ'я називали «руською вірою». На думку історика Г. Літвіна, на польських землях віросповідання ідентифікувалося з національною належністю²². Хоча Доманицьких вважали давнім православним родом, тривалий час його представники були уніатами (до другої половини XVIII ст.). Пізніше перейшли у православ'я і сформували потужну священницьку династію на Звенигородщині у Київській губернії. Цей перехід позначений і в поясненнях автора «Родоводу», який характеризує не лише місце проживання того чи іншого родича, його майновий стан, а також і духовну приналежність (уніат чи православний)²³.

Напередодні розпаду Речі Посполитої не утворилося жодної легальної структури, яка б визначала статус убогої гербової шляхти. Статус цього прошарку населення захопленої частини Білорусії після першого поділу Польщі не був сприйнятий російським дворянством. Невдовзі, у 1772 р., вийшов наказ подати до губернських центрів документи про своє шляхетське походження, але ця кампанія видалася нездійсненою через брак необхідних документів²⁴. Впродовж 1801–1803 рр. у Київській, Волинській та Подільських губерніях відбулася наступна легітимацийна акція підтвердження титулованого походження. За урядовими даними, на цих теренах мешкало 265 тис. шляхти, але лише 40% подали до зібрань докази свого походження. Тільки 22,6% звернень були розглянуті²⁵. Така статистика пояснює відсутність відомостей про шляхетське походження досліджуваної родини у багатьох дворянських довідкових виданнях часів Російської імперії. В. Доманицький дослідив, що один із його предків, Петро Григорович Доманицький, працівник земського суду Радомишля, забрав документи про шляхетське походження в інших родичів, підкріпив їх записами з польських гербовників і добився дворянського визнання лише для себе та брата Івана²⁶.

«Родовід прізвища Доманицьких» – це аркуш з поколінною генеалогічною таблицею та коротким коментарем-поясненням автора, В. Доманицького. Генеалогічне дерево надруковане в друкарні Петра Барського у Києві, дозволене до друку цензурою від 2 березня 1901 р. Інші вихідні дані та інформація про тираж видання відсутні. Загалом у «Родоводі» наведена коротка довідка про п'ятдесят вісім представників родини – розписано вісім поколінь до 1901 р. включно²⁷.

Генеалогічний документ впорядкований В. Доманицьким впродовж його навчання на історико-філологічному факультеті Київського університету Св. Во-

лодимира²⁸. Про це свідчить час публікації джерела – 1901 р. Зважаючи, що його науковим наставником був засновник київської школи істориків В. Антонович, молодий дослідник не дарма зацікавився дослідженням свого родоводу. Для його детального відтворення він залучив неабиякий пласт актових церковних джерел Київської православної консисторії та згадки про походження родини, виписані з нині втрачених гродських книг Брацлавського воєводства.

В Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. Вернадського (далі – ІР НБУВ) у Ф. III зберігається рукописна копія-виписка із гродських книг Брацлавського воєводства перекладу з польської на російську мову Климентія Козубського²⁹. Зважаючи на те, що два аркуші документу на чверть пошкоджені, відтворення поколінного розпису сучасними дослідниками було б фрагментарним і неточним. Це, на наш погляд, і пояснює відсутність спроб дослідників заглиблення в генеалогію родини Доманицьких нашими сучасниками. Співставлення тексту виписки В. Доманицького із поясненням до генеалогічної таблиці «Родоводу»³⁰ дає підстави стверджувати, що автор готував поколінний розпис на основі знайденої інформації у гродській книзі – тексти майже ідентичні. За словами відомого дослідника і фахівця з проблематики джерел Брацлавського воєводства М. Крикуна, більшість гродських книг не дійшло до нашого часу³¹. По суті, якби «Родовід» надалі залишався у «тіні історії», то відтворення генеалогії Доманицьких залишалося б із значними похибками. Їх припустилися О. Дучиміська³² та О. Рутковська³³, інші науковці сприйняли ці розвідки за дійсність, не звіряючи дані за архівними документами.

Вивчення «Родоводу» і співставлення його довідкової інформації з виданням «Rodzina Herbarz Szlachty Polskiej» (Т. 3, 1906)³⁴ дозволило спростувати приналежність родини до т. зв. гербу «Пан з Доманова», міфічної вигадки, розповсюдженої етнографами і краєзнавцями, яка немає під собою джерельного підґрунтя. У польських гербовниках³⁵ та у виписці з гродських книг Брацлавського воєводства³⁶ зазначено, що родина належала до герба «Любіч» (Lubicz). Втім, приписка «пан» у спогадах О. Дучимінської, записаних зі слів Вік. Доманицького, дає підстави стверджувати, що родина належала до привілейованого стану Речі Посполитої – шляхетського прошарку, який користувався особливим правом, але формально втратив його після II Литовського статуту³⁷.

В. Доманицький закінчив свій родовід найдавнішим предком Фомою: «Фома (на поч. XVII ст.) в Доманові, жив у воєводстві Люблінському, а потім – Волинському. Одружений на Анні Шулимовській»³⁸. Якщо порівняти цю згадку з інформацією зі «Списка дворян Київської губернії» (1906), дізнаємося про ім'я батька Фоми Доманицького – Берnard³⁹. Його онук, син Фоми, Севаст'ян мав сестру Анастасію та брата Івана. Перебував у Волинському воєводстві, у шлюбі з Катериною Ольшанською мав двоє дітей: Василя (Базилія) і Яцентія⁴⁰. Василь одружився на Софії Попроцькій у 1690 р. У шлюбі народилися діти: Микола, Іван, Агафія (Гапка) та Яків (1716–1811)⁴¹. Саме Яків та Микола Васильовичі Доманицькі переїхали в с. Колодисте Звенигородського повіту⁴². Яків Васильо-

вич Доманицький (1716–1811) став першим парохом с. Колодистого. За версією автора «Родоводу», він перейшов сюди перед 1774 р. з сусіднього с. Єлисаветка після переходу в православну віру, адже раніше був уніатським священником. Одружився з Анною Наливайко і мав у шлюбі 6 дітей: Фому, Ігнатія, Маркіана, Маріанну, Івана, Григорія⁴³. Серед них о. Маркіан (1781–1844) – рідний прадідусь Василя Доманицького⁴⁴.

О. Дучимінська, авторка книги про Вік. Доманицького, інтерпретує появу Доманицьких на території Київщини по-іншому. За її версією, в кінці XVII ст. один із предків студіював в Острозькій академії на Волині. Тоді ж родина зазнала політичних утисків та втратила свої «посілости» – лицарський стан змінила на священство⁴⁵. Близько 1750 р. його онук, уніатський священник, «втікаючи очевидно від репресій», з'явився на Київщині, спільно з родиною перейшов у православ'я та оселився в Колодистому⁴⁶.

Якщо порівняти інформацію з метричними книгами с. Колодистого Звенигородського повіту Київської губернії, які зберігаються у ф. 931, оп. 1. Державного архіву Черкаської області (далі – ДАЧО)⁴⁷, можна виявити такі особливості викладу матеріалу В. Доманицьким у праці: автор не вносив у дерево померлих малолітніх дітей, більший акцент історик робив на гілці своїх близьких родичів. Тому використання «Родоводу» буде ефективним тільки разом із метричними та кліровими книгами Держоблархівів міст Черкас, Хмельницького та інших архівосховищ, довідкових видань про дворян⁴⁸ та єпархії⁴⁹ тощо.

Отож, анексія литовсько-руських земель Речі Посполитої Російською імперією у II пол. XVIII ст. створила складність асимілювання польської шляхти для російської дворянської традиції. Це призвело до забуття історичної значимості багатьох шляхетних родів, нащадки яких згодом стали яскравими представниками українського національного відродження. «Родовід прізвища Доманицьких» тривалий час не був оцінений фахівцями, які у своїх розвідках здійснювали науковий аналіз та реконструкцію духовної, наукової, видавничої та громадської діяльності, визначення ролі та місця представників цієї родини.

Детальне вивчення джерела дозволило значно розширити уявлення про походження священицької родини. Друкований аркуш з генеалогічним деревом та коротким розписом поколінь є своєрідною матрицею, яка дозволила пов'язати знайдену інформацію про членів родини у метричних та клірових книгах, інших документах особового походження фондів кількох архівних установ України, польських гербовниках та книг дворян Російської імперії. Завдяки цьому автор вбачає перспективи більш глибокого дослідження діяльності родини та тлі суспільних процесів, не лише впродовж XVIII – I пол. XX ст., а й значно раніше. Розглянуті джерела є досить цінними для сучасних нащадків родини Доманицьких, які можуть прослідкувати своє коріння аж до глибини XVII ст. Це добре прослідковується на прикладі родини Доманицьких-Джуринських, які нині проживають у м. Тульчин Вінницької області⁵⁰.

Примітки:

¹ Uruski S. Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. T. 3. Warszawa : Gebethner i Wolff, 1906. 400 s.

² Zbiór nazwisk szlachty z opisem herbów własnych familiom zostaiącym w Krolestwie Polskim, i Wielkim Xięstwie Litewskim / przez Piotra Nałęcza Małachowskiego ułożony, poprawiony, pomnożony i powtórnie do druku podany. Lublin, 1805. 817 s.

³ Доманицкий В. Родословная фамилии Доманицких. К. : Типография Петра Барского, 1901. 1 л.

⁴ Комарова О. О. «Родовід прізвища Доманицьких» (1901) – нове джерело у вивченні генеалогії священницької родини // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : збірник за підсумками звітної наукової конференції викладачів, докторантів і аспірантів : у 3-х томах. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. Вип. 15. Т. 1. С. 23-24.

⁵ Дучимінська О. Віктор Доманицький. Вінніпег : УВАН, 1964. 83 с.

⁶ Качкан В. А. «Понад рівнем буденщини...» (Штрихи до життєпису Василя Доманицького // Качкан В. А. Хай святиться ім'я твоє : Студії з історії укр. літ. ХІХ–ХХ ст. – Коломия : Вид.-полігр. т-во «Вік». Кн. 2 : 1996. С. 161-182.

⁷ Токар Н. М. Наукова та громадсько-політична діяльність В. Доманицького в контексті суспільно-політичного життя України останньої чверті ХІХ – початку ХХ ст. [Текст] : автореф. дис. канд. іст. наук : 07.00.01 Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2008. 22 с.

⁸ Кузьменко Л. І. Листування Василя Доманицького як джерело для реконструкції його стосунків з родиною // «Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії» Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 21. Рівне : Рівненський державний гуманітарний університет, 2011. С. 649-661.

⁹ Болабольченко А. А. Вибране : [Біогр. нариси про Г. Хоткевича, С. Єфремова, В. Доманицького, М. Левицького, П. Стебницького] [Ред. Т. Щегельська]. К : Щек і Хорив, 2005. 246 с.

¹⁰ Мицик В. Славетна родина // Чистому серцем. Памяти Василя Доманицького. Черкаси : видав. Ю. Чабаненко, 2010. С. 158-162.

¹¹ Поліщук В. Т. Як зоря невідкрита. Василь Доманицький у спогадах Євгена Чикаленка // Літературна Україна. 2007. 15 листопада. С. 1.

¹² Рутковська О. Духовна естафета роду Доманицьких // Матеріали до українського мистецтвознавства. 2003. №3. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.etnolog.org.ua/vyd/matmyst/2003/N3/Art39.htm>.

¹³ Крикун М. Брацлавське воеводство у ХVІ–ХVІІІ століттях : Статті і матеріали. Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2008. 412 с.; Лисенко С., Чернецький Є. Правобережна шляхта (кінець ХVІІІ – перша половина ХІХ ст.). Біла Церква : Вид. О. В. Пшонківський, 2007. 448 с.;

Лось В. Е. Уніатська церква на Правобережній Україні наприкінці XVIII – першій половині XIX ст. : організаційна структура та культурно-релігійний аспект. К., 2013. 300 с.; Чернецький Є. Правобережна шляхта за російського панування (кінець XVIII – поч. XX ст.) Джерела, структура стану, роди. Біла Церква : Вид. О. В. Пшонківський, 2007. 176 с.; Яковенко Н. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII століття. Волинь і Центральна Україна. Вид. друге, пер. і випр. К. : Критика, 2008. 472 с.

¹⁴ Бовуа Д. Російська влада і польська шляхта в Україні. 1793–1830 рр. / Переклад з франц. Зої Борисюк. Львів : Кальварія, 2007. 296 с.; Літвін Г. З народу руського. Шляхта Київщини, Волині та Брацлавщини (1569–1648) / Пер. з польськ. Лесі Лисенко. К. : Дух і літера, 2016. 616 с.

¹⁵ Яковенко Н. Вказ.праця. С. 64.

¹⁶ Там само. С. 205.

¹⁷ Дучимінська О. Вказ. праця. С. 11.

¹⁸ Лось В. Е. Вказ.праця. С. 48.

¹⁹ Яковенко Н. Вказ. праця С. 229.

²⁰ АЮЗР. Ч. 7. Т. 3. Акты о заселении Южной России XVI–XVIII ст. К., 1905. С. LXX-LXXI

²¹ Чернецький Є. Вказ. праця. С. 49.

²² Літвін Г. Вказ. праця. С. 30.

²³ Доманицкий В. Указ. труд.

²⁴ Бовуа Д. Вказ. праця. С. 75

²⁵ Лисенко С., Чернецький Є. Вказ. праця. С. 35.

²⁶ Доманицкий В. Указ. труд.

²⁷ Доманицкий В. Указ. труд.

²⁸ Єфремов С. Чистее сердце // Чистому сердцем. Пам'яті Василя Доманицького. Черкаси : видавець Ю. Чабаненко. 2010. С. 19.

²⁹ ІР НБУВ, ф. III, спр. 62198. 2 арк.

³⁰ Доманицкий В. Указ. труд.

³¹ Крикун М. Вказ. праця. С. 44.

³² Дучимінська О. Вказ. праця. С. 10-11.

³³ Рутковська О. Вказ. праця.

³⁴ Uruski S. Wspomniana prasa. S. 213

³⁵ Ibid; Zbiór nazwisk szlachty z opisem herbów własnych familiom zostaiącym w Krolestwie Polskim, i Wielkim Xięstwie Litewskim... S. 7.

³⁶ ІР НБУВ, ф. III, спр. 62198, арк. 1зв.

³⁷ Літвін Г. Вказ. праця. С. 243.

³⁸ Доманицкий В. Указ труд.

³⁹ Список дворян Киевской губернии. Киев, 1906. С. 73.

⁴⁰ Доманицкий В. Указ. труд; Список дворян Киевской губернии... С. 73

⁴¹ Доманицкий В. Указ. труд.

⁴² Там же.

⁴³ Там же.

⁴⁴ Там же.

⁴⁵ Дучимінська О. Вказ праця. С.11.

⁴⁶ Там само.

⁴⁷ ДАЧО, ф. 931, оп. 1, спр. 191, 213 арк.

⁴⁸ Список дворян Киевской губернии... С.73.

⁴⁹ Памятная книга Киевской епархии. Сост. А. В. Нов и св. В. Антонов. К. : Тип. Корчак-Новицкого, 1882. 406 с.

⁵⁰ Комарова О. Афанасій Доманицький та його родина на Поділлі // Краєзнавець Хмельниччини : наук.-краєзн. / [гол. ред. Л. В. Баженов]. Кам'янець-Подільський : К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2014. Вип. 6. С. 35-41.; Комарова О. Життя і діяльність представників священицької родини Доманицьких на Поділлі (на основі документів фондів Державного архіву Хмельницької області) // Матеріали I-Міжнародної наукової історико-краєзнавчої конференції «Місто Хмельницький в контексті історії України» / Ред. кол. Баженов Л. В. (голова), Єсюнін С. М. (співголова, відповід. редактор) та ін. Хмельницький, 2016. С. 389-392.

Olga Komarova. In the study of the Domanytskyi family's noble origin (information from the armorial and family tree). Restoration of the portraits of famous Ukrainian families will allow to recreate the role of the key characters of the Ukrainian national revival events of the 18-th – the first decades of the 20-th century. The history of the Ukrainian descendants of preferred groups, that inherited the noble origin, sheds light on social transformations. The noble families' genealogy belongs to the circle of complex research problems. The mobility of nobles caused errors in the act records. The inadequate translations of the documents gave rise to problems of research of the Domanytskyi family origin.

Badly preserved documents, deliberate concealment of noble origin by the family members during the Soviet repressions period hinder the research of the Domanytskyi family history. To explore the problem it's important to draw information from the extant Polish Nobility Armorial by S. Uruski and P. Nalech-Malachowski and information from the «Domanytskyi surname pedigree ("Rodovid")». In 1901, the family tree of Domanytskyi family written by V. Domanytskyi was published in Kyiv. Today it is kept in the collections of the Russian National Library and, until recently, remained unknown to the other specialists on this issue.

To introduce the unexplored sources concerning Domanytskyi family genealogy into scientific circulation. The tasks aimed at achieving this goal are to find out the history and circumstances of the creation of «Rodovid» by V. Domanytskyi; to cover features of the genealogical publication, show its relationship to the published Polish Nobility Armorial; to find out the possibility of using these genealogical documents to open the other aspects related to matters of heraldry.

The study of «Rodovid» and comparison of its reference information with the publication «Rodzina Herbarz Szlachty Polskiej» (Vol. 3, 1906) allowed to deny the

assumption that the family belongs to the so called «Pan (Mr.) from Domanovo» coat of arms, the mythic fiction of the anthropologists and ethnographers. There is a record in Polish Armorial and in the statement of city books of Bratslav province stating that the family belonged to «Liubich» (Lubicz) coat of arms. There is reason to believe that the family belonged to the privileged class – the gentry's class, which enjoyed special rights, but formally the privileges were lost after the II-d Lithuanian Statute adoption.

Key words: *Vasyl Domanytskyi families' genealogy, family tree, polish gentry, historical source, noble origin, priestly family.*

Отримано: 09.07.2017 р.

UDC 355.43: 355.311.2 (477) «1943»

Volodymyr Kydon

COVERAGE OF THE QUESTION OF MORAL AND PSYCHOLOGICAL STATE OF THE SOVIET TROOPS DURING THE STRUGGLE FOR KYIV IN 1943 IN SCIENTIFIC PAPERS

Volodymyr Kydon. Coverage of the question of moral and psychological state of the soviet troops during the struggle for Kyiv in 1943 in scientific papers. The author has attempted to assess the completeness and accuracy of scientific works of scientists as for the coverage of the issues of moral and psychological state of the Soviet troops during the struggle for Kyiv in 1943. Some negative factors of the socio-political situation in Ukraine and their impact on moral and psychological state of the Red Army based on previously closed archival sources of the Communist Party of Ukraine have been analyzed. The article reveals the state of the research carried out by historians of the problems of mobilization, poor attitude of local authorities towards the solution of the problems of soldires' family members in the Soviet rear and historical facts of manifestations of banditry, desertion, looting, extortion of local people, thefts of food, clothing and other property have been given.

Key words: *1943, socio-political situation, the Soviet troops, moral and psychological state.*

Володимир Кидонь. Висвітлення у наукових працях питань морально-психологічного стану радянських військ під час боротьби за Київ у 1943 році. Автором здійснено спробу дати оцінку повноти та достовірності наукового до-робку вчених з висвітлення проблематики морально-психологічного стану радянських військ під час боротьби за Київ у 1943 році. Для цього на основі раніш закритих архівних джерел ЦК КП(б) України проаналізовано окремі негативні чинників суспільно-політичної обстановки в Україні та їх вплив на морально-психологічний стан червоноармійців. У статті розкрито стан вивчення істориками мобілізаційних проблем, незадовільне відношення місцевих органів влади до вирішення проблем